

Kansantaloustieteen valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman rahoitusolosuhteiden muutos

Hannu Vartiainen

VTT, johtaja

HECER - Helsinki Center of Economic Research

KAVA - Kansantaloustieteen valtakunnallinen jatkokoulutusohjelma

Vuonna 1990 aloitettu Kansantaloustieteen valtakunnallisen jatkokoulutusohjelman (KAVA) on kymmenen suomalaisen taloustieteen laitoksen tai yksikön yhteinen tohtoriohjelma. KAVA järjestää vuosittain noin 12 kurssia. Niistä kolme on vuoden kestäviä runkoursseja, neljä aihealuekurssia ja neljä ulkomaisten opettajien pitämiä erikoiskursseja. Lisäksi KAVA ylläpitää kuudella eri aihealueella säännöllisesti kokoontuvaa tutkijaseminaaria. KAVA:sta vuosittain valmistuvilla 15 tohtorilla on erinomaiset edellytykset toimia missä tahansa korkeinta taloustieteellistä osaamista vaativissa tehtävissä.

Laajan ja systemaattisen ohjelmallinen opetuksen tuottaminen vaatii kunnollista resurssointia. KAVA:n päärahoittajia ovat olleet jäsenyliopistot, Suomen Akatemia, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Yrjö Jahnssoinin säätiö. Vakaat rahoitusolosuhteet ovat mahdollistaneet KAVA:n pitkäjänteisen kehittämisen.

KAVA:n rahoitusolosuhteet ovat nyt muuttumassa nopeasti. Osana kansallista tutkijakoulujärjestelmän muutosta Suomen Akatemia ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat vaihteittain

lopettamassa kaikkien tohtoriohjelmien, myös KAVA:n, suoran tuen. Tavoitteena on lisätä yliopistojen autonomiaa vastuuttamalla ne suoraan jatkokoulutuksen rahoituksesta. Toistaiseksi on epäselvää, miten ja missä laajuudessa niin tulee tapahtumaan.

KAVA:n kannalta oleelliset muutokset rahoituksessa ovat:

- Opetus- ja kulttuuriministeriön tohtoriohjelmille osoittama koordinaattorimääräraha poistui vuonna 2012.
- Suomen Akatemian tutkijakoulupaikka ei enää myönnetä tohtoriohjelmalle vaan yliopistoille, jotka jakavat ne itsenäisesti eteenpäin. KAVA:n nykyiset tutkijakoulupaikat (20) siirtyvät yliopistojen hallintaan.
- Suomen Akatemian KAVA:lle osoittamat toimintamäärärahat on sidottu nykyisiin tutkijakoulupaikkoihin. Niiden juoksuajan loppuessa päättyy myös tohtoriohjelman toiminnan rahoitus.

Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön tuen poistuminen leikkaa KAVA:n resursseja noin 120 000 eurolla vuoteen 2016 mennessä. Vuoden 2011 budjettiin suhteutettuna tämä merkitsee noin 60 prosentin vähennystä.

Tutkijakoulutuksen julkinen rahoitus siirtyy korvamerkitysmättömänä yliopistojen taseisiin. Se, miten ja missä laajuudessa yliopistot kana-voivat resurssit takaisin tohtoriohjelmille, ei toistaiseksi ole tiedossa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tuki ohjautuu ennen kaikkea tutkijakoulutettavien rahoittamiseen. Itse ohjelmien tukeminen institutionalisoiduin järjestelyin ei näytä todennäköiseltä. Tämä on ongelma erityisesti KAVA:n kaltaisen ohjelman kannalta, jonka toiminta perustuu kansainvälisten mallin mukaan laajamittaiseen opetukseen.

Tämänhetkisen tiedon valossa ratkaisuvaihtoehtoja on kolme:

1. KAVA:n jäsenmaksuja korotetaan. Tällöin on pohdittava KAVA:n rakenteellista uudistamista. Varsinkin suurimpien KAVA:n jäsenten maksut kasvavat niin suuriksi, että ne voitaneen kattaa ainoastaan tuottamalla KAVA:lle suoraan opetuspalveluita. Tällöin KAVA:n opetus joudutaan suunnittelemaan osana suurimpien jäsenlaitosten opetusta.

2. Menetettyjä Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön tukia kateetaan täydentävällä rahoituksella.
3. KAVA:n kustannuksia leikataan. Tämä merkitsee toiminnan supistamista. Eri-tyisesti joudutaan harkitsemaan ulkomaisten opettajien pitämien erikoiskursien vähentämistä.

Ongelma pelkistyy lopulta siihen, että KAVA:lla ei enää ole jäsenyliopistoista riippumattomia yhteisiä resursseja, joiden käyttöä voidaan suunnitella yleiskoulutuksellisista lähtökohdista. Yliopistot laativat tohtoriohjelmiä koskevat toimintaperiaatteensa kevään aikana, ja vaarana on, että kukin jäsenyliopisto tekee tohtorikoulutusta koskevat linjauksensa omaa etuaan ajatellen. Osoptimointi voi vaikeuttaa KAVA:n toimintaa vakavasti.

KAVA:n toiminta nykyisellään on kustannustehokasta, sillä yhtä täyspäiväopiskelijaa kohti KAVA:n vuosikustannukset ovat noin 2 500 euroa. Yhden tohtorin kokonaiskustannukset ovat siis noin 15 000 euroa. On selvää, että ilman KAVA:n kaltaista ohjelmaa systemaattinen taloustieteen jatkokoulutus ei olisi mahdollista useimmissa maan yliopistoissa. □